

Lesmateriaal bij 'De wolf in Nederland'

De wolf is bezig aan een opmars in Nederland. Op Groen Kennisnet vind je het dossier 'De wolf in Nederland'. Dit dossier bestaat uit een verzameling beschikbare informatie over dit onderwerp. Nu kun je ook in de klas aan de slag met dit dossier. Met behulp van dit lesmateriaal maken jouw studenten kennis met 'De wolf in Nederland'. Er is wat overlap tussen de opdrachten, dus kijk goed wat past bij jouw klas. De opdrachten sporen de student aan om in het dossier op zoek te gaan naar voor hem/haar relevante informatie. De primaire doelgroep is de 'groene' mbo student (niveau 4). Naar eigen inzicht kan de docent dit breder inzetten (mbo niveau 3, start hbo).

Doel van de opdrachten:

- Het verkrijgen van inhoudelijke kennis van het onderwerp
- Het leren zoeken naar bruikbare informatie en het scheiden van hoofd- en bijzaken
- Het delen van gevonden informatie met klasgenoten
- Het onderbouwen van argumenten in een discussie
- Het vormen van een mening

Tips:

- In het dossier vind je een quiz over de wolf. Deze kwis die gemaakt is door het IVN, is gericht op groep 7-8 van de basisschool, maar is ook zeer geschikt als opwarmertje of afsluiter binnen het (mbo-)onderwijs.
- De dossiers van Groenkennisnet lenen zich heel goed voor de lessen Nederlands binnen het groene mbo. Studenten kunnen de inhoudelijke informatie gebruiken voor opdrachten van de mondelinge taalvaardigheid of schrijfvaardigheid.
- Bij een aantal opdrachten wordt de student gevraagd om resultaten te presenteren of te delen. Dit kan door voor de klas te staan, maar er kan ook gekozen worden voor het maken van groepjes waarbij onderling informatie wordt uitgewisseld.

Opdracht 1: Alle informatie op een rijtje

Er is veel informatie te vinden over de wolf. Als klas proberen jullie gezamenlijk een compleet beeld te krijgen. De klas wordt in groepjes van ca. 3 studenten verdeeld. Elke groep krijgt een thema toegewezen. Aan het eind presenteer je de gevonden informatie aan je klasgenoten.

De onderwerpen zijn:

- Paspoort van de wolf: hoe herken je de wolf, uiterlijk, wolvensporen, verschil hond en wolf, natuurlijk gedrag van de wolf, voorkeur leefgebied
- Geschiedenis van de wolf in Europa en specifiek in Nederland
- Voordelen van de terugkeer in Nederland
- Nadelen van de terugkeer in Nederland
- Hoe kun je vee beschermen tegen de wolf?
- De wasbeer, goudjakhals en wasbeerhond: ook een probleem in Nederland?
- De habitatrichtlijn (waardoor de wolf terugkwam)

Hoe kun je het aanpakken?

- Bespreek het thema in jullie groep.
- Brainstorm over het thema: wat hoort er allemaal bij? Welke vragen komen in je op? Gebruik bijvoorbeeld een woordweb.
- Open het dossier 'De wolf in Nederland' op Groenkennisnet. Deze vind je via <https://groenkennisnet.nl/dossier/de-wolf-in-nederland-dossier>. Op deze pagina vind je verschillende soorten bronnen die passen bij het onderwerp. Bijvoorbeeld een artikel, column, rapport, een video en nieuws.
- Lees de koppen/titels en bepaal of het bij jouw thema past. Kies minimaal drie bronnen. Verdeel de bronnen in je groepje.
- Lees het stuk of bekijk de video. Maak aantekeningen. Welke informatie is relevant voor jouw thema?
- Kijk nu met het hele groepje welke informatie jullie gevonden hebben.
- Welke presentatievorm past hierbij? Je kunt kiezen voor een PowerPointPresentatie, maar ook voor een collage, tekening, video, folder of andere creatieve vorm die je toelicht aan je klasgenoten. Maak een keuze. Beperk je presentatie tot maximaal 10 minuten.
- Bereid de presentatie voor.
- Presenteer de resultaten aan de klas m.b.v. je presentatie.

Opdracht 2: Casussen

In deze opdracht zoek je naar antwoorden op vragen die passen bij jouw beroepenveld of interessegebied. Leef je in in de casus en stel vragen die bij dit onderwerp passen. Ga daarna op zoek naar antwoorden. Zoek in het dossier 'De wolf in Nederland' van Groenkennisnet.

Natuurbeheer:

- Een hondeneigenaar wandelt regelmatig in het natuurgebied waarbij jij vanuit je werk betrokken bent. Sinds kort is er een wolf gesignaleerd in dit gebied. De hondeneigenaar wil graag weten of hij nog wel veilig met zijn hond (en kinderen) in het gebied kan wandelen. Geef een antwoord dat je kunt onderbouwen met argumenten.
- Je werkt voor een natuurorganisatie en geeft voorlichtingen en excursies in jouw werkgebied. Sinds kort is er een wolf gesignaleerd in het gebied. Dat trekt veel mensen. Van heinde en verre komen ze naar het natuurgebied om de wolf te spotten. Samen met je collega's heb je een overleg gepland om de kansen en bedreigingen hiervan te bespreken. Bereid dit overleg voor en zoek minimaal 5 onderwerpen uit waar jullie rekening mee moeten houden.
- Je wilt graag monitoren hoeveel wolven er in jouw werkgebied voorkomen en hoe dit aantal misschien gaat toenemen of afnemen. Dit kan met passieve en actieve monitoring. Je wilt hier graag meer over weten en gaat op zoek naar de verschillen.

Veehouderij:

- Je houdt schapen. In de lammerperiode houd je deze op stal, de rest van het jaar zijn ze vooral buiten. Je gebruikt hiervoor weilanden rond de boerderij en in de omgeving van je bedrijf. In de omgeving van jouw bedrijf is een wolf gesignaleerd. Je wilt graag jouw dieren beschermen, in het land en in de stal. Wat kun je doen?
- Je hebt een melkveebedrijf. Je houdt 130 melkkoeien en voldoet aan de weidegang eisen van de melkfabriek. De pinken laat je in groepjes weiden in natuurland. In de omgeving is de wolf gesignaleerd. Wat kun je doen om je vee te beschermen?

Dierverzorging/ dierenartsassistent:

- In jouw omgeving is een wolf gesignaleerd. Jij werkt in de lokale dierenartsenpraktijk. Er komen veel vragen binnen over de gevaren van de wolf voor de honden in het gebied. Jij gaat samen met een collega een voorlichtingsflyer maken over dit onderwerp. Welke onderwerpen moeten hier sowieso opstaan? Zoek relevante informatie.
- In jouw omgeving is een wolf gesignaleerd. Jij hebt in dit gebied een hondenuitlaatservice. Je merkt dat klanten vragen hebben over de risico's van de wolf voor hun hond. Jij wilt graag deze vragen kunnen beantwoorden en gaat op zoek naar de juiste informatie.

Opdracht 3: Natuurbeheer en de wolf

Nu de wolf in Nederland is, is het goed om hem te leren kennen. De wolf lijkt een voorkeur te hebben voor een aantal gebieden in Nederland. Dit heeft te maken met de omgeving en de positie ten opzichte van Duitsland. Tijd om dieper in te gaan op het leefgebied van de wolf. Ook bekijken we de positie van de wolf in het ecosysteem.

Maak een factsheet over de wolf. Verzamel daarbij de informatie die te maken heeft met de wolf en zijn positie in de Europese en Nederlandse natuurgebieden en ecosystemen. Beantwoord in ieder geval de volgende vragen:

- Hoe komt het dat er meer wolven in Europa zijn?
- Waar in Europa komt de wolf voor?
- In welke gebieden leeft de wolf?
- Hoe ziet de ideale leefomgeving van de wolf eruit?
- De wolf is een toppredator en heeft effect op het hele ecosysteem. Op welke manier?
- Hoeveel wolven zijn er momenteel in Nederland?
- Voor hoeveel wolven is er 'plaats' in Nederland?

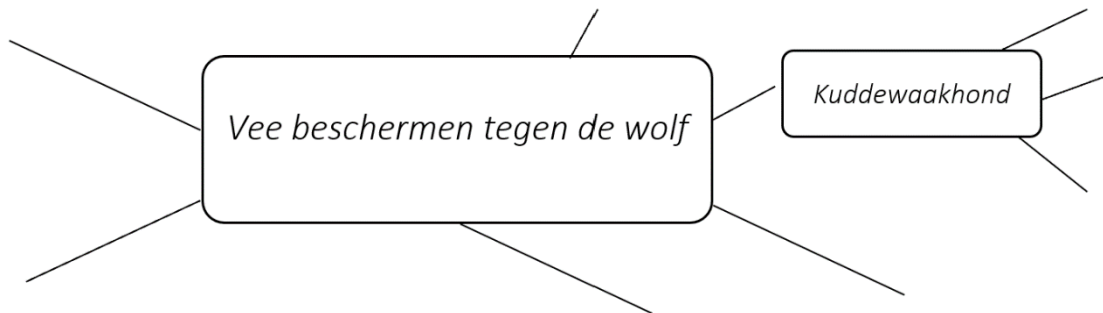
! Een factsheet is een overzichtsbld met daarop de belangrijkste feiten over een bepaald onderwerp. Het geeft een samenvatting voor de lezer. Het bevat vaak korte teksten, cijfers, afbeeldingen en/of symbolen.

Opdracht 4: Vee beschermen

Eén van de problemen die men in Nederland nu ervaart is dat de wolf vee doodt. Geiten, schapen en koeien lijken niet meer veilig te zijn. Nare beelden die je zoveel mogelijk wilt voorkomen. Of er plek is voor de wolf in Nederland, daar zijn de meningen over verdeeld. Maar zolang de wolf er is, zullen veehouders hun dieren moeten beschermen. In Europa zijn ook landen waar de wolf nooit weggeweest is. In die landen heeft men hiermee leren omgaan. Daar kunnen we veel van leren.

Maak een overzicht van de methodes die er zijn om vee te beschermen tegen wolven. Doe dit door het maken van een woordweb. Daarbij behandel je de volgende punten:

- Welke methodes zijn er om vee te beschermen tegen de wolf?
- Wat houden deze methodes in? Gebruik zoveel mogelijk steekwoorden.

- Bespreek je woordweb met je klasgenoten.

Opdracht 5: Wel of geen wolf in Nederland?

In heel Europa is de wolf aan een opmars bezig. Ook in Nederland zijn er wolven gesignaleerd. De meningen over deze terugkeer zijn verdeeld.

Vandaag discussiëren we over de volgende stelling:

De terugkeer van de wolf in Nederland moet worden tegengegaan.

De studenten worden in twee groepen verdeeld: voorstanders en tegenstanders. De docent geeft aan welke rol een student krijgt.

Vorbereiding

Opdracht voor de student

- Verdiep je als team in het onderwerp. Je kunt hierbij het dossier 'De wolf in Nederland' gebruiken van Groen Kennisnet (ga naar www.groenkennisnet.nl en kies in het menu voor 'dossiers').
- Maak een lijst met argumenten die de mening van jouw team (voor- of tegenstander) sterk maken.
- Zoek ook een aantal argumenten waarvan je verwacht dat de andere groep gaat gebruiken. Bedenk hoe je deze kan weerleggen.
- Jullie krijgen 30 minuten de tijd voor de voorbereiding.

De discussie

- De docent wijst aan welke studenten meedoen aan de discussie.
- Bespreek met elkaar de regels voor het voeren van een discussie.

Aan de slag

- De discussie gaat van start. Deze zal ongeveer 10-15 minuten duren.

Na afloop

- Bespreek met de groep hoe de discussie verlopen is.
  - Wie gaf er sterke argumenten?
  - Wie kwam er overtuigend over?
  - Wie leek goed voorbereid?

